

Makalenin Türü : Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi : 06.03.2026

Kabul Tarihi : 06.05.2026

Yayımlanma Tarihi : 12.05.2026

 [10.54566/turas.1904327](https://doi.org/10.54566/turas.1904327)

SİNA AKYOL ŞİİRİNDE POETİKANIN İNŞASI*

Özge İZER¹

ÖZ

Modern Türk şiirinde poetika, çoğu zaman doğrudan bildirilen bir kurallar bütünü olmaktan ziyade, şiir metninin kendi iç işleyişi üzerinden dolaylı biçimde kurulan bir anlayış alanı olarak ortaya çıkar. Şairin dili kullanma biçimi, imgeyi kurma yöntemi ve anlama kurduğu ilişki, bu örtük poetikanın temel göstergelerini oluşturur. Bu bağlamda poetika, yalnızca kuramsal metinlerde değil, şiirin kendi yapısında izlenebilen bir inşa sürecini ifade eder. Sina Akyol'un şiiri, anlamı açıklamak ya da sabitlemekten ziyade çoğaltan, dili yer yer kıran ve imgeyi yoğun bir ifade aracı olarak kullanan bir poetik anlayışa işaret eder. Şairin şiirlerinde dil, yalnızca iletim aracı olarak değil, anlamın kurulduğu ve dönüştürüldüğü bir alan olarak belirir. Bu durum, Sina Akyol'un şiirinde poetikanın doğrudan beyan edilen bir estetik programdan çok, metinlerin iç dinamikleri aracılığıyla kurulduğunu göstermektedir. Bu makalenin amacı, Sina Akyol'un şiirinde poetikanın nasıl inşa edildiğini; dil, imge ve anlam arasındaki ilişki üzerinden incelemektir. Çalışmada, şairin şiirlerinde öne çıkan dilsel tercihlerin, imgesel yapının ve tematik izleklerin, poetik anlayışın oluşumundaki belirleyici rolü ele alınacaktır. Böylece Sina Akyol'un şiirinin, modern Türk şiiri içerisindeki poetik konumu üzerine bir değerlendirme yapılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sina Akyol, Şiir, Modern Türk Şiiri, Şiir Dili, İmge.

* Bu çalışma, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan "Sina Akyol'un Şairliği" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, ozgeizer@gmail.com, ORCID 0000-0002-1195-4454

Article Type : Research Article

Date Received : 06.03.2026

Date Accepted : 06.05.2026

Date Publication : 12.05.2026

 [10.54566/turas.1904327](https://doi.org/10.54566/turas.1904327)

THE CONSTRUCTION OF POETICS IN THE POETRY OF SİNA AKYOL*

Özge İZER¹

ABSTRACT

In modern Turkish poetry, poetics does not always emerge as a clearly articulated aesthetic manifesto; rather, it is often implicitly constructed through the internal dynamics of poetic texts. The poet's use of language, formation of imagery, and the relationship established with meaning constitute the fundamental components of this implicit poetics. This article examines how poetics is constructed in the poetry of Sina Akyol through an analysis of language, imagery, and thematic structures. The study adopts a text-centered approach and focuses on the linguistic deviations, syntactic fractures, repetitions, and imagistic intensities that shape the poet's aesthetic understanding. It is argued that in Akyol's poetry, language functions not merely as a medium of communication but as a space where meaning is continuously produced and deferred. Imagery does not stabilize meaning; rather, it multiplies and destabilizes it. Thematically, inner orientation, fragmented temporality, and existential uncertainty reinforce this poetic structure. Consequently, Akyol's poetics is not founded upon explicit theoretical declarations but is constructed through the dynamic interplay of language, imagery, and thematic ambiguity within the poetic text itself.

Keywords: Sina Akyol, Poetics, Modern Turkish Poetry, Language, Imagery.

*This study was derived from the PhD dissertation titled "Sina Akyol'un Şairliği" being prepared at the Department of Turkish Language and Literature, Institute of Social Sciences, Ankara University.

¹ PhD Candidate, Ankara University, Faculty of Language, History and Geography, ozgeizer@gmail.com, [ORCID 0000-0002-1195-4454](https://orcid.org/0000-0002-1195-4454)

GİRİŞ

Poetika kavramı Yunanca kökenli bir kelime olup “üretmek, yaratmak” anlamlarına gelen “poiein” fiilinden türemiştir (Özgül, 2001, s. 251). İlk defa Aristo tarafından aynı adlı eserinde kullanılan bu kelime tarih boyunca farklı alanlarda ve anlamlarda kullanılmış, günümüzde ise şiir alanında estetik ilkelerin kuramsal biçimde ele alınmasını ifade eden bir kavram hâlini almış ve zaman içerisinde bir disipline dönüşmüştür.

Poetika, tek tek eserler ve şiirler üzerinde durmaktan ziyade, bu eser ve şiirleri mümkün kılan estetik anlayışı ve şiirin oluşumunda belirleyici olan temel ilkeleri kavramaya yönelik bir düşünme alanı olarak ele alınabilir. Bu yönüyle poetika, yalnızca şairin kendi poetik bildirimleri ile sınırlı olmayan; şiir metinlerine dışarıdan bir inceleme nesnesi olarak yaklaşan araştırmacıların metin merkezli okumaları aracılığı ile kurulabilen bir çerçeve sunar. Çünkü Orhan Okay’ın da belirttiği gibi şiir, “Denizde, avuçlarınızla yakalayacağınızı zannettiğiniz zaman çoktan parmaklarınızın arasından sıyrılıp kurtulmuş bir balık gibidir. Oynak ve kaypak” (Okay, 2009, s. 13). Bu yüzden olacak edebiyatın en karmaşık bahsi olan şiir açıklanmaya, yorumlanmaya, şerh edilmeye gebe bir alandır. Dolayısıyla poetika da şiirin bu karmaşık anlam dünyasını açıklamaya yönelik sistemli bir okuma girişimi olarak değerlendirilebilir.

Şairin şiire ilişkin düşüncelerine, varsa poetik metinlerinden, söyleşilerinden ya da eleştirel yazılarından hareketle ulaşmak mümkündür. Ancak özellikle poetik görüşlerini doğrudan dile getirmeyen şairler söz konusu olduğunda, şiir metinlerinin kendisi temel başvuru kaynağı hâline gelir. Bu durumda poetika, şiirde yer alan dilsel tercihler, imgesel yapı ve anlamın kuruluş biçimi üzerinden okunur. Böyle bir yaklaşım, şiirin tekil anlamlara indirgenmesine izin vermez ve farklı okumalara açık bir estetik yapının ortaya konmasını amaçlar.

Sina Akyol’un şiiri, bu bağlamda, poetikanın doğrudan bildirildiği bir estetik programdan oluşmaz bunun yerine şiir metinlerinin iç dinamikleri aracılığıyla poetikanın kurulduğu bir anlayışı yansıtır. Şairin şiirlerinde dil, anlamı aktaran bir araç olmanın ötesine geçerek anlamın üretildiği ve dönüştürüldüğü bir alan hâline gelir. İmge ise açıklayıcı bir işlev üstlenmenin ötesinde anlamı çoğaltan, okuru metnin içine dahil eden bir yapı kurar. Bu özellikler, Sina Akyol şiirinde poetikanın örtük ancak tutarlı bir biçimde inşa edildiğini göstermektedir.

Bu makalenin amacı Sina Akyol’un şiirinde poetikanın nasıl kurulduğunu; dil, imge ve anlam arasındaki ilişki üzerinden incelemektir. Çalışmada, şairin şiirlerinde öne çıkan dilsel tercihler, imgesel yapı ve tematik izlekler; poetik anlayışın oluşumundaki temel unsurlar olarak ele alınacaktır. Böylece Sina Akyol şiirinin modern Türk şiiri içerisindeki poetik konumuna dair bir değerlendirme yapılması hedeflenmektedir.

Değerlendirme yapılırken modern poetika tartışmalarında şiir dilinin gündelik dilden sapması ve ön plana çıkması (foregrounding) kavramının altını çizen yapısalcı kuramcıların görüşlerinden faydalanılmıştır. Roman Jakobson’a göre şiirsel işlev, dilin iletilimsel boyutundan çok kendi üzerine katlanarak görünür hale gelmesiyle ortaya çıkar (Jakobson, 1960, s. 350-377). Benzer biçimde Jan Mukarovsky, şiir dilini normdan sapma üzerinden tanımlar (Mukarovsky, 1964, s. 17-30). Bu bağlamda Akyol’un şiirinde görülen sözdizimsel kırılmalar ve anlamın ertelenmesi, modern poetika kuramlarıyla paralel bir görünüm sergiler. Ayrıca Paul Ricoeur’ün metaforu anlamın çoğalması olarak değerlendiren yaklaşımı, Akyol’un imgesel yapısını açıklamada verimli bir teorik zemin sunmaktadır (Ricoeur, 2004, s. 49). Aynı zamanda bu çalışma metin merkezli bir inceleme yöntemiyle yürütülmüş; şairin şiir

kitaplarından seçilen örnekler üzerinden dil, imge ve tematik yapı ışığında Akyol'un poetikasının analiz edilmesi amaçlanmıştır.

1. SİNA AKYOL ŞİİRİNDE POETİKANIN İNŞASI

Sina Akyol'un poetik görüşlerini doğrudan ve sistemli bir biçimde ortaya koyduğu müstakil bir eseri bulunmamaktadır. Bununla birlikte şairin şiire ilişkin görüş ve düşüncelerini, deneme yazılarından, söyleşilerinden ve özellikle şiir metinlerinin kendisinden hareketle izlemek mümkündür. Dolayısıyla Sina Akyol'un şiirinde poetikanın inşası açık bir estetik programdan ziyade, şiir metinlerinin iç yapısı aracılığı ile kurulmaktadır. Bu inşa süreci; şairin dili kullanma biçimi, imgeyi kurma yöntemi ve anlamla kurduğu ilişki üzerinden takip edilebilir. Bu bölümde, Sina Akyol'un şiirinde poetikanın nasıl kurulduğu yukarıda saydığımız unsurlar çerçevesinde ele alınacaktır.

1.1. Dilin Poetika Kurucu İşlevi

Modern poetika kuramlarında şiir dilinin gündelik dilden sapması estetik işlevin temel göstergelerinden biri olarak kabul edilir. Bu kuramsal çerçeve ışığında Akyol'un şiirinde dilin kurucu işlevi somut örnekler üzerinden incelenebilir. Sina Akyol'un şiirlerinde dil, yalnızca anlamı aktaran bir araç olarak değil, poetikanın kurulmasında belirleyici bir unsur olarak işlev görür. Şair, dili çoğu zaman alışılmış kullanım biçimlerinin dışına taşıyarak anlamı sabitlemez aksine anlamı çoğaltan bir yapı kurar. Bu bağlamda dil, Akyol'un şiirinde sadece taşıyıcı bir unsur değildir bununla birlikte anlamın üretildiği, dönüştürüldüğü bir alandır. Böylece poetika, doğrudan dile getirilen estetik ilkelerden çok dilin şiir metni içindeki işleyişi aracılığı ile inşa edilir. Çünkü Sina Akyol'a göre şiir bir muhaliftir ve verili anlamı yeniden üretmelidir; şair bu yeniden üretme sürecini bir üst anlama varmak olarak nitelendirmiş ve şöyle açıklamıştır: "Şiirin kendisini var kılan en önemli öğelerden biri anlama bile muhalefet etmesi, bir üst anlama ulaşabilmesi içindir. Öyleyse şiirin muhalifliğini, muhalefet meraklısı güya marjinal bir yapıya sahip olmasıyla değil; muhalefet bilincine sahip olmasıyla açıklamak gerekir" (Akyol, 2020, s. 43).

Şaire göre şiir, durmadan usanmadan hakikati arama serüvenidir ve şair bu serüvene girerken göğsünü kahramanca açmalıdır. "Hakikati sürekli aramak durumunda olan şiirin yapabileceği en büyük muhalefet budur. Otuz altı yerinden bıçaklanan şiir, doğası gereği otuz yedinci yerinden ve elbette yarasını temizleyerek yeniden doğacaktır" (Akyol, 2012, s. 254). Çünkü Akyol'un perspektifinden "şiir, sırça köşkteki aziz değildir, kendini kanatıp durmasını da bununla açıklamak gerekir" (Akyol, 2012, s. 295). Şiirin kendini kanatıp durması ise şairin nezdinde yeni anlamları tekrar tekrar doğurmasıdır.

Sina Akyol, gündelik dilin açıklık ve doğrudanlık iddiasına mesafeli durur; çünkü gündelik dilin dünyayı eksiksiz yansıtmadığını, aksine her zaman daha çok eksilttiğini ve kaydırıldığını varsayar. Bu düşüncesini şu sözleri ile destekler: "Elbette gündelik dilin sözcükleriyle yazıyorum ama sözcükleri başka bir çevrim içinde kullanarak farklı bir dile ulaşmayı amaçlıyorum. Gündelik dil, tüketicidir. İşte o nedenle gündelik dilin çevriminin dışına çıkmak istiyorum" (Akyol, 2014, s. 6). Şiir dilinin gündelik dilden saparak estetik bir yoğunluk kazanması, modern poetika kuramlarında sıkça vurgulanan bir özelliktir. Nitekim Mehmet Rıfat da şiirsel dilin, dilin alışılmış kullanımını dönüştürerek yeni anlam alanları açtığını belirtir (Rıfat, 2002, s. 37).

Akyol'un şiirlerinde dikkat çeken başlıca özelliklerden biri, sözdiziminde görülen kırılmalardır. "Şiir dilinde öneleme(foregrounding), koşutluk(parallelism), yineleme (repetition), sapma(deviation) gibi sözbilimsel biçimleri sıklıkla kullanarak dil içinde başka/alternatif bir dil yaratır" (Kaya, 2014, s.39). Cümle yapısının bilinçli biçimde parçalanması, beklenen sözdizimsel akışın kesintiye uğratılması ve zaman zaman eksilteli yapıların kullanılması şairin bilinçli tercihidir. Bu tür dilsel tercihler, okuru metnin anlam dünyasına pasif bir alıcı olarak değil, anlamı kuran bir özne olarak dahil eder. Sözdizimindeki bu kırılmalar, Sina Akyol'un şiirinde dilin poetik bir stratejiye dönüşmesinin temel göstergelerinden biridir. Sina Akyol'un eksiltmeli dili hakkında Gökçenur Ç'nin tespiti kayda değerdir:

"Tek bir fazla sözcüğe tahammülüm yok tarzında saf şiirci bir eksiltme değildir bu. Zaman zaman şiirin edasını korumak için fazladan denebilecek sözcükleri kısacık şiirinde bulundurmaktan kaçınmayan Sina Akyol, tam da beklemediğimiz anda sözü eksilterek okuru şaşırtır ve içine kendini doldurabileceği bir boşluk bırakır. Bu eksiltme ve onun bıraktığı boşluğa dolan kendi zihni sayesinde okur, Sina Akyol şiirini hep kendinin hep kendinden hisseder" (Ç., 2014, s.32).

Sina Akyol, dili kullanırken günlük dil ile şiir dili arasındaki mesafeyi açar. Günlük dile ait sözcük ve ifadeler, şiir metni içinde alışıldık bağlamlarından kopararak yeni bir anlam alanı içerisinde yeniden konumlandırılır. Bu durum, şiirde hem tanıdık hem de yabancı bir dil etkisi yaratır. Okur, bildik sözcüklerle karşılaşmasına rağmen, bu sözcüklerin kurulduğu bağlam nedeniyle anlamı doğrudan kavrayamaz; böylece şiir anlamı erteleyen bir yapı kazanır. Şair sözcüklerin anlam alanlarının birbirine geçmesini sağlayarak hiç hayal etmediğimiz kelimeleri yan yana getirir. Sürekli karşı olduğunu söylediği gündelik hayatın gündelik kelimelerini alışılmamış bağdaştırmalarla harmanlayarak kendi tedrisatında farklı bir terbiyeden geçirir.

Meğer Söz Gümüüş isimli kitabında yer alan *Eskiler Satarım* isimli şiirinde geçen "Bıçakla keserdik; taze ve gevrekti / kahkahamız." dizelerini ve *Olmanın Halleri* kitabında yer alan *Askı* şiirindeki "Kamaştım olmazıma/ gizlendim, kayboldum! / Ey yüzüm, eğri yüzüm!.. / Seni astım oturdum / Munzur Dağı'nın of eteğine" (Akyol, 1996, s. 28) dizelerini şairin gündelik dilin kelimelerini nasıl alışılmışın dışında kullandığı hususunda örnekleyebiliriz. Bu dizelerde fiilin nesnesiz bırakılması, sözdiziminin bilinçli olarak eksiltilmesi, günlük dilin alışılmış kullanımını kırarak şiirde yabancılaştırıcı bir etki yaratır.

Akyol'un şiirlerinde yinelemeler (repetition) de dilin poetika kurucu işlevini görünür kılan unsurlar arasında yer alır. Sözcüklerin, dizelerin ya da belirli imgelerin yinelenmesi, anlamı pekiştirmekten çok anlam etrafında bir dolaşım alanı oluşturur. Bu tekrarlar, şiirin ritmini belirlerken aynı zamanda okurun dikkatini dilin kendisine yöneltir. Böylece anlam, tekrar yolu ile sabitlenmez; aksine her yinelenişte farklı çağrışımlara açılır.

"Belli seslerdeki yinelemelerin yanı sıra birtakım ses öbeklerinin oluşturduğu biçimbirimlerin, sözcük ve sözcük öbeklerinin ve kimi kez bütün bir dize ya da dizelerin de yinelenmesi görülür. Gelenekten ciddi anlamda beslenen, yinelemenin hemen bütün türlerini (bağlaç yinelemesi, önyineleme, artyineleme, zıt-parallel yineleme, kıvrımlı yineleme, tırmanma, zıt yapıllı yineleme, çaprazlama, ikizleme, koşul yineleme, sözdizimsel yineleme) kullanan Sina Akyol'un şiirinde çağrışımların meydana gelmesi için oluşturduğu boşluklarda bir çınlama, bir aksiseda havası yaratmak istediği söylenebilir. Sesin/sözün gidip gelip yine kendine çarpması, çağrışımları daha da derinleştirir. Diğer taraftan yinelemelerle doğal, olağan şeyler

anlatılırken tekdüze anlatımın hemen arkasından geliveren beklenmedik bir kavram okuyucuda bir şaşkınlık ve buna bağlı olarak bir etkilenmeye neden olur” (Kaya, 2014, s. 40).

Ayrıca Sina Akyol’un şiir dilinde yinelemelerin bir ayağı da yansıma seslerin tekrarı olarak karşımıza çıkar: çırıl çırıl, şırıl şırıl, mırıl mırıl vs... Bu şekilde Sina Akyol sözün etkisini arttırarak bir uyum, bir ritim oluşturur.

Bu bağlamda Sina Akyol’un *Çeyrek* adlı şiirinde yer alan “Ay sürerken gidelim / Şırılşenlik gidelim. / Bigadiç’e gidelim. / Bigadiç’in yarısına gidelim. / Avlusu çeyrek evler bulalım” (Akyol, 2013, s. 46) dizelerinde art arda yinelenen “gidelim” fiili, şiirde hareket duygusunu öne çıkararak bir yapı kurar.

Ancak bu durum Akyol’un şiirinde yinelemenin her zaman yalın bir yapı üzerinden gerçekleştiği anlamına gelmez. Şairin bazı şiirlerinde tekrar, sözcüğün yalnızca yinelenmesi biçiminde değil parçalanması, kesintiye uğraması ve ses değerinin öne çıkarılması yoluyla yoğunlaşır. Nitekim şu dizelerde yineleme, anlamı ilerleten bir yapı yerine dili kendi içinde dolaşıma sokan bir işlev üstlenir: “... Ruhum- / da eskidi / Ona mera-/kile baktım. / Ona mera- / kile baktım. / Baka. / Kaldım” (Akyol, 2014, s. 56). *Olmanın Hâlleri*’nde geçen *Baka*- şiirinden alınan bu dizelerde “baktım” eyleminin parçalanarak yinelenmesi ve ardından gelen kısa, kesik söyleyişler, sözün akışını durduran bir yapı oluşturur. Benzer biçimde “Ya ben taşa söyleyeyim / ya ben puttara olayım/ ya ben kimi susayım / uzun uzun kendimi.” aynı kitapta geçen *Lirikler* başlıklı bu dizelerde görülen sözdizimsel tekrar, anlamı ilerletmekten çok söyleyişin ritmini kurar. Böylece yineleme, vurguyu güçlendiren bir araç olmaktan çıkarak, dilin kendi hareketini görünür kılan poetik bir strateji haline gelir.

Yukarıda değinilen örnekler ışığında Sina Akyol’un şiirinde yinelemenin yalnızca ritmik bir unsur olmadığı görülür. Tekrar, kimi zaman yalın bir hareket duygusu kurarken kimi zaman da sözü parçalayarak anlamın ilerlemesini geciktirir. Böylece yineleme, vurguyu pekiştiren bir sıradan bir anlatım tekniği olmanın ötesine geçerek dilin kendi işleyişini görünür kılan kurucu bir poetik öğeye dönüşür. Akyol’un şiirinde dil, iletilen bir anlamın taşıyıcısı değil anlamın olduğu ve ertelendiği bir deneyim alanı olarak belirir.

Söz konusu özellikler bir bütün olarak düşünüldüğünde, Sina Akyol şiirinde dilin, poetikanın kurucu unsuru olduğu görülür. Sözdizimindeki kırılmalar, günlük dil ile şiir dili arasındaki gerilim, tekrarlar ve eksilteli yapılar, şairin poetik anlayışının metin düzeyinde nasıl inşa edildiğini ortaya koyar. Dil üzerinden kurulan bu yapı, Sina Akyol’un şiirinde poetikanın örtük ancak tutarlı bir biçimde varlık kazandığını göstermektedir.

1.2. İmge ve Anlam İlişkisi

Sina Akyol’un şiirinde imge, yalnızca betimleyici ya da süsleyici bir unsur olarak belirmez aynı zamanda poetikanın inşasında belirleyici bir yapı olarak da karşımıza çıkar. Şairin imgeleri, açıklayıcı bir işlev üstlenmekten ziyade anlamı çoğaltan ve çoğu zaman da belirsizleştiren bir niteliğe sahiptir. Bu yönüyle imge, sabit bir anlam üretmek yerine, çağrışım alanını genişleterek okuru metnin anlam dünyasına aktif biçimde dahil eder.

Akyol’un şiirlerinde imgeler genellikle somut ile soyut arasında salınan bir yapı gösterir. Tanıdık ve gündelik unsurlar, alışılmış bağlamlarından kopararak yeni bir anlam evreni içinde konumlandırılır. Bu durum, imgenin dönüştürücü bir işleve sahip olduğunu düşündürür. İmge, anlamı açıklamak yerine onu çoğaltır ve çoğalttıkça da kesinlikten uzaklaştırır. Bu şiirde imge, tek bir kurulum biçimine bağlı değildir. Şair, kimi metinlerde

anlamı nesnel karşılıklar aracılığıyla yoğunlaştırırken kimi metinlerde okura doğrudan yaşanan bir deneyim alanı kurar. Bu nedenle imge, bazen somut eşdeğerliklere dayalı bir yapı, bazen de zamana yayılan bir oluş halinde belirir. Burada örnekleyeceğimiz iki şiir, imgenin bu çift yönlü işleyişini göstermek amacıyla ve Akyol'da imgenin iki farklı biçimini göstermek için ele alınmıştır:

“Sağırdı soba / Gibi sustum du. / Sonra ağır ağır yandım-dı / bana” (Akyol, 2015, s. 31) dizelerinde sadece tek bir metafor yoktur. Bir deneyimin gerçekleşme biçimi imgelenmektedir. Şiirin çekirdeği “soba” kelimesidir. Ama soba gerçek bir soba değildir. Aynı zamanda iletişimsizlik, gecikmiş duygulanım, içten yanma sürecidir. Şiirde şair, “o beni üzdü” demez de ısı aktarımı gecikmesi yaşatır. Bu yüzden imge, burada bir nesne değil bir süreçtir. Yani soba, dış dünyaya ait bir nesne olmaktan çıkar ve iletişimsizliğin simgesel alanına dönüşür. Yanma eyleminin gecikmeli ve parçalanmış biçimde verilmesi, duygunun doğrudan ifade edilmesini engeller; okur, yaşantıyı açıklama yoluyla değil süreç halinde deneyimler. Böylece imge, tekil bir benzetme olmanın ötesinde zamana yayılan bir oluş olarak belirir ve anlamı ifade etmek yerine yaşatır.

Külçe isimli şiirde yer alan “içimdir zengin / yaramdır sarraf... / paha biçtim olmaz... / teraziye gelmez... / gel dedim. / bende kal. / ağır” (Akyol, 2014, s. 31) dizelerinde şiirin merkez imgesi değer ölçülmezliğidir. “Külçe” somut olarak altın külçesi olsa da burada iç dünyanın yoğunlaşmış halini temsil etmektedir. Zenginlik ise maddi değil, içsel birikimdir. Şair, “sana değer veriyorum ve bunu ölçemezsin” demek yerine “altın külçesi, sarraf ve terazi” kelimeleri ile bir imge dünyası kurar. Anlamı doğrudan iletmeyi tercih etmez, eşleşme yolu ile oluşturur. Şiirde külçe imgesi, iç yaşantının ölçülemez değerini somutlaştıran kurucu bir metafor olarak işlev görür. İmge, süsleyici değil anlam üretici bir konumdadır. Böylece iç dünyanın yoğunluğu, maddesel bir ağırlık metaforu üzerinden somutlaştırılmıştır. İmge, anlamı taşıyan temel yapı haline gelmiştir. “Ağır” sözcüğü ile sonlanan şiir, imgesel alanı kapatarak iç deneyimin yoğunluğunu ölçülebilir gerçekliğin dışına taşır ve şairin soyut yaşantıyı somut eşdeğerlikler üzerinden kurma eğilimini açık biçimde ortaya koyar.

Bu iki metin birlikte değerlendirildiğinde Akyol şiirinde imgenin yalnızca nesneye dayalı bir benzetme düzenine indirgenemeyeceği açıkça görülür. Şair, kimi şiirlerinde soyut yaşantıyı somut eşdeğerlikler üzerinden kurarken kimi şiirlerinde ise anlamı zamana yayılan bir oluş olarak deneyimler. Böylece imge, Sina Akyol şiirinde salt betimleyici bir araç olmaktan çıkarak şiirin anlam üretme biçiminin kendisi haline gelir.

“Dinledim: / Uğultuyu. Ötesini. / Sala vaktini. // Belki yettim, yetmedim. / anlayıp onarmaya” (Akyol, 2014, s. 31). *Avluda* isimli şiir kitabında geçen *Sabah Şiirleri* başlıklı şiirden alıntılıdığımız bu dizelerde ise imgenin Akyol şiirinde belirli bir nesneyi betimlemek yerine bir algı durumunu kurduğunu görürüz. Burada “uğultu” somut bir kaynağa bağlanmaz; sesin neye ait olduğu açıklanmaz. İmge, belirli bir anlamı işaret etmek yerine okuru belirsiz bir algı alanı içinde bırakır. Böylece şiir, anlatılan bir durumu tanımlamaktan öte duyumsanan fakat adlandırılmayan bir hali kurar. İmge burada açıklayıcı değil anlamı çoğaltıcı bir işlev üstlenir.

Şairin imge kurma biçiminde dikkat çeken bir diğer özellik, imgelerin çoğu zaman tamamlanmamış ya da açık uçlu bırakılmasıdır. Bu açık uçluluk, okuru tek bir yoruma yönlendirmek yerine, farklı okuma imkânlarına alan açar. Bu çerçevede imge, anlamı kapatan bir araç olmaktan uzaklaşarak anlamı sürekli yeniden üretime açık tutan bir poetik strateji haline gelir.

Vadedimveyla'ya kitabında yer alan “Merakımla bakındım, / ne çok öğrendim / Bilir hem / bilemem” (Akyol, 2015, s. 40) dizelerinde imgenin kesin bir kavrayışa ulaşmadığını görürüz. Öğrenme ve bilmeme halinin aynı anda verilmesi, şiiri tek bir anlam noktasına götürmez; aksine okuru kararsız bir anlam alanında tutar. Böylece bu şiirde imgenin, bilgi aktaran bir gösterge olmadığını deneyimi seziren, okura farklı anlam kapıları açan, sezgileri konuşuran, okuru anlam üretimine davet eden bir yapıya dönüştüğünü fark ederiz.

Sina Akyol’un şiirinde imge ile anlam arasındaki ilişki doğrusal bir çizgide ilerlemez; aksine imge çoğu zaman anlamı geciktiren, hatta yer yer askıya alan bir yapı kurar. Okur, imgeler aracılığıyla belirli bir kavrayışa ulaşmaya çalışırken, her yeni imge anlamı yeniden kurma ihtiyacı doğurur. Bu durum, şairin poetikasının merkezinde yer alan çoğulluk ve belirsizlik eğilimini görünür kılar.

Dolayısıyla Sina Akyol’un şiirinde imge, anlamın hizmetinde kullanılan bir araç olarak tasavvur edilemez; aksine anlamın üretildiği temel zemin olarak konumlanır. Bu yapı, poetikanın doğrudan bildirilen ilkeler vasıtası ile değil, imgesel yoğunluk ve çağrışım gücü üzerinden inşa edildiğini göstermektedir.

1.3. Poetikanın Temel İzlekleri

Sina Akyol poetikası belirli tematik yönelimler aracılığı ile de kendini görünür kılar. Bu temalar şiirin içeriğini belirleyen belirli temalar olmakla birlikte aynı zamanda poetik yapının taşıyıcı unsurları olarak da işlev görür. Bu nedenle Akyol’un şiirinde izlekler, sadece anlamı sabitleyen tematik odaklar olarak belirmez bununla birlikte şiirin kurulduğu düşünsel atmosferi sürdüren süreklilik alanlarıdır.

Şairin şiirlerinde öne çıkan izleklerden biri içe yönelimdir. Lirik özne, dış dünyayı betimlemekten ziyade algılama ve kavrama sürecinin kendisine odaklanır. Bu durum, şiirde algılayan bilincin deneyiminin ön plana çıkmasına yol açar. Böylece şiir, yaşantıyı aktaran bir yapı olmanın ötesine geçer ve yaşantının fark edilme biçimini araştıran bir alan hâline gelir.

Sina Akyol’un şiirinde şiirin kendi yazılma sürecini konu edinmesi dikkat çeken bir izlektir. “Şimdi ben bu kâğıda ne yazayım.../diye sordum kâğıda / Hah dedi, / işte bunu yaz” (Akyol, 2016, s. 96) dizelerinde şiir, dış dünyayı anlatan bir metin olmaktan çıkar; yazma eyleminin kendisi şiirin merkezine yerleşir. Bu durum, şiirin tamamlanmış bir söylem olmadığını, oluş halinde bir süreç olarak kurgulandığını gösterir. Şair, yazma eylemini görünür kılarak okuru şiirin kurulma anına dahil eder. Bu yönüyle şiir, temsili bir yapı olmak yerine kendi oluşunu düşünen bir metne dönüşür.

Benzer şekilde “Nereye mi dökeyim cürufumu? / Elbet içime, / kendi içime” (Akyol, 2016, s. 14) dizelerinde ise özne, yükünü dış dünyaya değil, kendi iç alanına yöneltir. Bu içe dönüş, yalnızca psikolojik bir durum olarak yorumlanamaz aynı zamanda poetik bir tercih olarak belirir. Nitekim aynı şiirin son bölümünde “Ben böyle/daha daha ağır-/ şeyler yazdım” ifadesiyle içsel birikiminin yazıya dönüştüğü görülür. Böylece şiir, yaşantıyı anlatan bir metin olmanın yerine yaşantının yazıya dönüşme sürecini görünür kılar. Bu bağlamda Akyol’un şiirinde içe yönelim, sadece tematik bir unsur olarak değerlendirilemez çünkü poetikanın kurucu izleklerinden birini temsil eder.

Bir diğer belirgin izlek zaman deneyimidir. Şairin şiirlerinde zaman, doğrusal bir akış içinde ilerleyen bir süreklilik olarak belirmez daha ziyade kesintiler ve geri dönüşlerle kurulan parçalı bir yapı olarak görünür. Anın uzaması, geçmişin şimdi içinde belirmesi ya da henüz

gerçekleşmemiş olanın şimdi de hissedilmesi, şiirde zamansal sınırın belirsizleşmesine neden olur. Bu durum, anlamın kesin bir noktaya ulaşmasını engelleyerek şiiri açık uçlu bir yapıya dönüştürür. “Kaldım da kaldım; hay zaman” (Akyol, 2014, s. 46) dizesinde zaman, ilerleyen bir süreklilik değil, öznenin içinde takılıp kaldığı bir duruma dönüşür. Burada zaman, ölçülebilir bir akış olmaktan çıkar; deneyimlenen bir sıkışma hâli olarak belirir. Bu yaklaşım, şiirin anlatsal bir ilerleme kurmasını engeller ve anlamı sabit bir sonuca ulaştırmak yerine askıda bırakır. Bu yönüyle zaman kavramı, tematik bir unsur olmanın çok daha ötesinde, poetik yapının bir parçası haline gelir.

Şairin poetikasında dikkat çeken bir diğer yönelim ise varoluşsal kırılma duygusudur. Şiir öznesi çoğu zaman kesin yargılar kurmaktan kaçınır; bunun yerine belirsizlik, tereddüt ve askıda kalma hâllerini tıpkı yaşamın olağan akışındaki gibi deneyimler. Bu pencereden bakıldığında şiir okuyucunun karşısına açıklayan ya da hüküm veren bir söylemin izdüşümü olarak çıkmaz çünkü şiirin esas derdi varoluşun kararsız ve değişken doğasını duyurmaktır.

Akyol’un şiiri kesinlikten kaçır ve okuyucuya da o tereddüt halini yaşatır. “Bilir hem/bilemem” (Akyol, 2015, s. 40) dizelerinde özne hem bilme hem de bilmeme durumunu aynı anda taşır. Bu çifte konumlanış, şiiri kesin bir yargıya ulaştırmaz; aksine anlamı askıda bırakır. Böylece şiir hüküm veren bir söylemden öteye geçerek varoluşun kararsız doğasını görünür kılar.

Bu izlekler birlikte değerlendirildiğinde Sina Akyol’un şiirinde temaların bir içerik alanı olmaktan çok poetik işleyişin sürekliliğini sağlayan yapılar olduğu görülür. Dil ve imge aracılığıyla kurulan belirsizlik ve çoğulluk, tematik düzlemde de karşılığını bulur ve şiir, kapalı bir anlam bütünlüğü yerine sürekli oluş halinde bulunan bir deneyim alanına dönüşür. Bu yapı, şairin poetikasını yalnızca metin içi bir estetik tercih olarak değil, modern Türk şiirinin genel yönelimi içinde değerlendirmeyi mümkün kılar.

Bu bağlamda Sina Akyol’un şiiri, modern Türk şiirinin özellikle 1950 sonrası dönemde belirginleşen dil merkezli estetik yönelimiyle paralellik göstermektedir. Anlamın sabitlenmek yerine çoğaltılması, dilin iletilimsel işlevinden uzaklaştırılarak kurucu bir konuma yerleştirilmesi ve imgenin açıklayıcı olmaktan çok çoğaltıcı bir nitelik kazanması, modern şiirde görülen anlamı dağıtma ve çoğullaştırma eğilimiyle örtüşmektedir. Ancak Akyol’un şiiri, bu eğilimi yalnızca biçimsel bir kapalılık üzerinden sunmaz aynı zamanda dilin iç devinimini görünür kılan yapısal kırılmalar aracılığıyla kurar. Bu yönüyle şair, poetikasını bildirisel estetik metinler üzerinden temellendirmeyi tercih etmez bunun yerine doğrudan şiirinin iç örgütlenme biçimi aracılığıyla inşa eder. Böylece Akyol’un poetikası, yalnızca biçimsel tercihlerle değil, bu tercihlere uyumlu tematik yönelimlerle de bütünlük kazanır.

Akyol’un şiirinde görülen sözdizimsel sapmalar, imgesel yoğunluk ve anlamın ertelenmesi, İkinci Yeni şiirinin dil merkezli poetik anlayışıyla belirli bir akrabalık taşımaktadır. Bunlara ek olarak şairin söyleyişinde öne çıkan içe yönelim, zamansal parçalanma ve varoluşsal kırılma duygusu, onu İkinci Yeni’nin doğrudan devamı olmaktan ayırır. Bu nedenle Akyol’un poetikası, İkinci Yeni’nin dilsel kazanımlarını farklı bir düşünsel zemin üzerinde yeniden işleyen ve metin içi poetika inşasını merkeze alan özgün bir yapı olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada Sina Akyol'un şiirinde poetikanın, doğrudan ortaya konmuş kuramsal bir bildiriden ziyade şiir metinlerinin iç yapısı aracılığıyla kurulduğu gösterilmeye çalışılmıştır. İnceleme; dil, imge ve tematik yönelimler olmak üzere üç temel düzlem üzerinden yürütülmüş; şairin poetik anlayışının bu unsurların karşılıklı ilişkisi içinden görünür hâle geldiği ortaya konmuştur.

Öncelikle Akyol'un şiirinde dilin, anlamı aktaran bir araç olmanın ötesine geçerek anlamı kuran bir işleve sahip olduğu belirlenmiştir. Sözdizimindeki kırılmalar, tekrarlar, eksiltili yapılar, okuru edilgen bir konumda bırakmak yerine metnin anlam üretim sürecine dahil eder. Yinelemelerin yoğunlaşması, dilin iletimden çok deneyim üretmeye çalıştığını göstermektedir.

İmgesel düzlemde ise Akyol'un şiirinin açıklayıcı bir anlatım yerine çağrışımsal bir yapı kurduğu görülmüştür. Şairin imgeleri, belirli bir anlamı sabitlemenin aksine anlam alanını genişletir; somut ve soyut öğeler arasındaki geçişler okurun tek bir yoruma yoğunlaşmasını engeller. Bu nedenle imge, şiirde temsil edici bir araç olmaktan çıkarak anlamın üretildiği başlıca zeminlerden biri haline gelir.

Tematik düzlemde ortaya çıkan içe yönelim, zamanın parçalı deneyimi ve varoluşsal kırılma duygusu da bu poetik yapıyla uyumlu biçimde işler. Şiir, sadece dış dünyayı anlatan bir söylem kurmaz aynı zamanda algı, bilinç deneyimini aynalar. Böylece anlam, tamamlanmış bir sonuç olarak değil sürekli oluş halinde bulunan bir süreç olarak belirir.

Sonuç olarak Sina Akyol'un şiirinde poetika; dilin kurucu işlevi, imgenin çoğaltıcı niteliği ve tematik belirsizliklerin oluşturduğu bütüncül bir yapı içinde inşa edilir. Bu yapı, şiiri sabit bir anlam alanına kapatmak yerine, okuru metnin anlam üretim sürecine katılan etkin bir özne konumuna yerleştirir. Dolayısıyla Akyol'un şiiri, açıklayan bir söylem kurmak yerine anlamın nasıl oluştuğunu deneyimleyen poetik bir anlayışa karşılık gelmektedir.

Bu yönüyle Akyol'un şiiri, poetikanın bildirisel değil metin içi bir estetik strateji olarak kurulabileceğini gösteren özgün örneklerden biridir. Bu inceleme, Akyol'un poetikasını dil, imge ve tematik izlekler üzerinden metin merkezli bir çerçevede değerlendirmiştir. Ancak bu poetik yapının Türk şiir geleneğiyle kurduğu süreklilik ve kopuş ilişkileri ile çağdaş şiirdeki konumlanışı, daha kapsamlı karşılaştırmalı çalışmalarla derinleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, S. (2012). *Düzyazdım*. İstanbul: Kırmızıkeci Yayınları.
- Akyol, S. (2013). *Avluda*. İzmir: Mayıs Yayınları.
- Akyol, S. (2013). *Meğer söz gümüş*. İzmir: Mayıs Yayınları.
- Akyol, S. (2014). *İkinci kitabı*. İzmir: Mayıs Yayınları.
- Akyol, S. (2014). *Olmanın Halleri*. İzmir: Mayıs Yayınları.
- Akyol, S. (2015). *Vadedim veylaya*. İzmir: Mayıs Yayınları.
- Akyol, Sina (2020). *Zamana bırakılmış yazılar*. İzmir: Pikaresk Yayınevi.
- Ç., G. (2014). Okuma ödevi: gündelikten aşk çıkarmak. *Edebiyatta Üç Nokta*, 13, 32-34.
- Ercan, E. (2017). *Ellinci edebiyat yılında Sina Akyol*, İstanbul: Tüyap Yayınları.
- Jakobson, R. (1960). Linguistics and poetics. *Style in Language*, ed. Thomas A. Sebeok, Cambridge: MIT Press, 350-377.
- Kaya, E. (2014). Sina Akyol şiiri: taşın dip damarı. *Edebiyatta Üç Nokta*, 13, 39-40.
- Mukarovskiy, J. (1964). Standard language and poetic language, *A Prague School Reader on Esthetics, Literary Structure and Style*, ed. Paul L. Garvin, Georgetown University Press, Washington, 17-30. (İlk baskı 1932).
- Okay, M. O. (2009). *Poetika dersleri*. Ankara: Hece Yayınları.
- Özgül, M. K. (2001). Şiir, şair ve sair. *Hece Türk Şiiri Özel Sayısı*, 53-54-55, Mayıs-Haziran-Temmuz, 251.
- Ricoeur, P. (2004). *The rule of metaphor: multi-disciplinary studies of the creation of meaning in language* (çev. Robert Czerny). Toronto: University of Toronto Press. (İlk baskı 1975).
- Rıfat, M. (2002). *Gösterge eleştirisi*. İstanbul: Tavanarası Yayıncılık.

Etik, Beyan ve Katkı Oranı

1. Etik Kurul İzni

Bu çalışmanın yazar(lar)ı, araştırma kapsamında Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren bir durum bulunmadığını beyan etmektedir.

Bu çalışmanın yazar(lar)ı, ... Üniversitesi ..... Etik Kurulu'nun ..... tarihli, ... sayılı ve ..... karar numaralı onayı ile Etik Kurul İzni almış olduklarını beyan etmektedir.

2. Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş ile finansal ya da kişisel bir çıkar ilişkisi bulunmamaktadır. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

3. Yazarların Katkı Oranı

Yazar 1: Araştırmaya katkı oranı %100'dür.